

Составитель:
Учитель родного языка
и литературы
Айылы Чойгана Анатолиевна

Рабочая программа внеурочной деятельности
«Родному (тувинскому) языку»
 («Төрзүн дэлым – эртинге-байлаам»)
 для 9 «а» класса основного общего образования
 на 2023-2024 учебный год

Приказ № 139 от 25 августа 2023г

Директор школы:
О.Р. Ооржак

Заместитель директора по ВР:
И.А. Мадыр

СОЛАСОВАНА

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Усть-Элегестинская средняя общеобразовательная школа
муниципального района «Кызылский кожуун» Республики Тыва

Притоженте к ФООП ООУ,
утвержденной приказом № 37 от 18.05 2023года

Даянган программазы: «Төрэн (тыва) дыл» эртеминге кичээлден дашкаар өөрөдиге программазынын («Төрэн дылым – эртине-байлаам») чижек тематикти планнашкыны 7 кл., Монгуш В.В., Кызыл, 2023 ч.

2022-2023 өөрөдиге чылында ажыглаттынып турган «Кол нити өөрөдигенин 5-9 класстарынга «Төрэн (тыва) дыл» эртеминин чижек өөрөдиге программазында» (Туррузукчулары: ф.э.к. К.Б. Доржу, Ч.А. Сарыглар. 2021.) чамдык темаларнын туруштары Федералдыг өөрөдиге программазынга (2023ч.) даянган.

Кызылдын 9 дугаар гимназиячынын дээди категориянын тыва дыл болгаш чогаал башкызы, НШХИ-нин улуг методизи Ч.А. Сарыгларнын тургускан кол нити өөрөдигенин 5-9 класстарынга «Төрэн (тыва) дыл» эртеминге чижек календарь-тематикти планнашкынынга (2023-2024) даянып тургускан.

Ажыглар өөрөдиге номнары:

«Тыва дыл, 8-9 класе», Авторлары: М.Д. Биче-оол, Д.А. Монгуш, М.В. Бавуу-Сюрюн, А.К. Ойдан-оол. 2006ч.

«Тыва дыл, 9 класе», Авторлары: М.В.Бавуу-Сюрюн, Б.Ч.Ооржак, А.Б.Хертек, 2018ч.

«Тыва дыл, 8 класе», Авторлары: Е.М.Куулар, Т.Б.Оюн, Ч.А.Сарыглар. 2023ч. ООО Издательство «Офсет» (электроннуг хевири).

«Төрэн (тыва) дыл» эртеминге кичээлден дашкаар өөрөдиге программазынга календарь-тематикти план 9 «а» класе

№	Кичээлдин темазы	Эрттирген хүнү	Кичээлдин хевири	Өөрөдигенин кураавырлары (нарлаамал болгаш электроннуг хевириде)
Дыл дугайында нити билгилер.				
1	Тыва дыл – эрте-бурун шагдан амгы үеге чедир тыва чоннун култура болгаш төөгүзүнүн кадагалакчызы		Кичээл-лекция.	Национал музейнин бижикке хамаарышкан делгелгеи (сайтызы: музейтыва.рф)
2	Тыванын девискээринге ажыглап турган бижиктер.		Кичээл-семинар.	
Өске кижинин чугаазын дамчыдар арталар.				
3	Цитага – дорт чуганын бир хевири.		Кичээл-быжыглаашкын	Өөрөдиге ному «Тыва дыл», 9 класе, Сөзүглелдер.
4	Сөзүглелдер-биле ажыл.		Практиктиг кичээл.	Өөрөдиге ному «Тыва дыл», 9 класе.
5	Чугаа сайзырадылгавы. Чогаадыг “Төрэн дылым –эртине-байлаам”		Билгилер хыналдазы.	Өөрөдиге ному
6	Чугаа сайзырадылгавы. Чогаадыг “Төрэн дылым –эртине-байлаам”		Билгилер хыналдазы.	Өөрөдиге ному
Синтаксис болгаш пунктуация.				
7	Нарын домактарынын бөлүктери		Кичээл-быжыглаашкын	Өөрөдиге ному «Тыва дыл», 9 класе.
8	Чагырышпаан нарын домактын кезектеринин каттыжар арталары		Кичээл-быжыглаашкын	Өөрөдиге ному «Тыва

9	Чагырышкан нарын домактарны чуланың стильдеринин айы-биле ажылгаары.		Кичээл-быжыглаашкын	Дыл», 9 класс, Өөредилге ному «Тыва дыл», 9 класс,
10	Чугаа сайырадылгавы. Эдертиг		Билиглер хыналдавы.	Өөредилге ному Сөзүглел. Мергежилгелер чындывы.
11	Чугаа сайырадылгавы. Эдертиг		Билиглер хыналдавы.	Өөредилге ному Сөзүглел. Мергежилгелер чындывы.
12	Нарын синтаксистиг конструкцияларнын сайгарылгавы.		Практиктиг кичээл.	Өөредилге ному «Тыва дыл», 9 класс, Мергежилгелер чындывы
13	Нарын синтаксистиг конструкцияларнын сайгарылгавы.		Практиктиг кичээл.	Өөредилге ному «Тыва дыл», 9 класс, Мергежилгелер чындывы
14	Сөзүглелдин тургузуу болгаш кол демдектери.		Кичээл-быжыглаашкын.	Өөредилге ному «Тыва дыл», 9 класс,
15	Сөзүглелдин тургузуу болгаш кол демдектери.		Кичээл-быжыглаашкын.	Өөредилге ному «Тыва дыл», 9 класс. Мергежилгелер чындывы.
16	Сөзүглелдин лингвистиктиг сайгарылгавы		Практиктиг кичээл.	Сөзүглелдер: www.tuvan-sorpus.ru
17	Чугаа сайырадылгавы. Чогадыг «Кым болур мен?»		Билиглер хыналдавы.	Сөзүглел
18	Чугаа сайырадылгавы. Чогадыг «Кым болур мен?»		Билиглер хыналдавы.	Сөзүглел

Стилистика болгаш чулаа куулуравы.

19	Эртем стилинин сөзүглелдерин тургузары. Илеткел бижиири.		Кичээл-быжыглаашкын.	Өөредилге ному «Тыва дыл», 9 класс, дүрүмнерни номчуур.
20	Солунга статья бижиири «Баштайгы башкым».		Практиктиг кичээл.	Өөредилге ному «Тыва дыл», 9 класс, дүрүмнерни номчуур.
21	Резюмени тургузары.		Кичээл-быжыглаашкын.	Өөредилге ному «Тыва дыл», 9 класс, дүрүмнерни номчуур.
22	Амы-хууда болгаш социал четкилерге чагалаажылга.		Практиктиг кичээл.	Өөредилге ному Сөзүглел. Мергежилгелер чындывы.

	тургузуу.		Кичээл-катаптаашкын.	Өөрдилге ному Сөзүглөл
24	Өөрөлгөн темаларынга катаптаашкын. Морфология. Синтаксис		Кичээл-катаптаашкын.	Өөрдилге ному Сөзүглөл. Мергежилгелер чынылдызы.
25	Чугаа сайзырадылгавы. Эдертип		Билиглөр хыналдавы.	Өөрдилге ному Сөзүглөл. Мергежилгелер чынылдызы.
26	Чугаа сайзырадылгавы. Эдертип		Билиглөр хыналдавы.	Өөрдилге ному Сөзүглөл. Мергежилгелер чынылдызы.
27	Фонетикте болгаш морфемниг сайгарылгалар.		Практиктиг кичээл.	Өөрдилге ному Сөзүглөл. Мергежилгелер чынылдызы.
28	Сөзүглөл-биле ажыл. Морфология болгаш лексиктиг сайгарылгалар.		Практиктиг кичээл.	Өөрдилге ному Сөзүглөл. Мергежилгелер чынылдызы.
29	Сөзүглөл-биле ажыл. Синтаксиктиг сайгарылгалар.		Практиктиг кичээл.	Өөрдилге ному Сөзүглөл. Мергежилгелер чынылдызы.
30	Чугаа сайзырадылгавы. Чогадыг «Төрэн дылды өөренири чугула бе азы ...».		Билиглөр хыналдавы.	Өөрдилге ному
31	Чугаа сайзырадылгавы. Чогадыг «Төрэн дылды өөренири чугула бе азы ...».		Билиглөр хыналдавы.	Сөзүглөл. Мергежилгелер чынылдызы.
32	Ажык чугаа «Тыва дылдын, тыва чернин, тыва чоннун келир үези менден хамааржыр».		Кичээл-диспут.	Өөрдилге ному
33	Чугаа сайзырадылгавы. Эдертип		Билиглөр хыналдавы.	Сөзүглөл. Мергежилгелер чынылдызы.
34	Чугаа сайзырадылгавы. Эдертип		Билиглөр хыналдавы.	Өөрдилге ному.